

og hans Parti vel kan være med til at lade Forslag som dette gaa ud til Folkeafstemning, men ellers er de ikke særlig rørende Venner af Folkeafstemning. Jeg har lagt Mærke til, at der har hævet sig meget stærke Røster i Københavns Kommune, som jo regeres af Socialdemokrater, for at faa Valg, fordi der er visse store Spørgsmaal, som man gerne vil høre Vælgernes Mening om. Men jeg har ikke lagt Mærke til, at Socialdemokraterne er ivrige efter Valg. Tværtimod er de vist stejle Modstandere af, at Vælgerne indenfor Københavns Kommune overhovedet i den nuværende Situation skal spørges.

Axel Dam: Den højtærede Forsvarsminister bebrejdede særlig de smaa Partier, at de forelagde Lovforslag. Men naar man ikke er tilfreds med de Forslag, der fremsættes, og de store Partier end ikke kan faa deres egne vedtaget, maa man i alt Fald have den Fornøjelse at fremsætte sine Forslag. Det bliver nemlig ogsaa bebrejdet een, hvis man undlader at gøre dette. Saa siges der, at man er passiv og indskrænker sig til negativ Kritik af andres Tanker i Stedet for at fremsætte sine egne. Vi Repræsentanter for de smaa Partier er jo ogsaa indvalgt af Vælgere og har samme Ret til at tale herinde som Medlemmerne af de store Partier og ogsaa til at fremsætte vore egne Principper og Tanker.

Hvad det foreliggende Forslag angaar, kan jeg i meget slutte mig til den Kritik, som er fremkommet, ogsaa fra den højtærede Forsvarsminister. Jeg mener heller ikke, at de her sammenkoblede Spørgsmaal egner sig til Besvarelse af Vælgerne ved et Ja eller Nej: Hvor mange Penge skal der bruges til det eventuelle Forsvar, eller skal der slet ingen bruges? Men anderledes ser jeg paa det rent principielle Spørgsmaal om Bibeholdelse af den tvungne Militærtjeneste. Det kan og maa hver Vælger i Kraft af hele sin Livsanskuelse kunne tage Stilling til. Der spørges jo heller ikke ved en saadan Folkeafstemning, om den enkelte Vælger for sit personlige Vedkommende er villig til selv at sætte sit Liv ind for Fædrelandets Forsvar, der spørges kun, om han anser det for berettiget med Magt at tvinge andre til at gøre det samme. Her er et rent moralsk Rets-Spørgsmaal, som kan forelægges Vælgerbefolkningen til Afstemning.

Folkevillien er jo i det demokratiske Samfund den højeste Magt, tør jeg vel sige. Jeg vil ikke gerne bruge det Udtryk, som undertiden bruges, at Folkevillien er den

højeste Lov, thi der skulde jo gerne være en højere Lov, som Folkevillien bøjede sig for og søgte at realisere: Retfærdighedens Lov. Men den højeste Magtfaktor maa til syvende og sidst Folkevillien blive, og i et Land som Danmark, med den parlamentariske Regeringsform vi har, kan man ikke paa anden Maade faa Svar paa, hvad Folkevillien er, end ved at stille til Folkeafstemning saadanne principielle klare Spørgsmaal, der kan besvares med bestemt ja eller nej. Men hertil skal jeg komme tilbage i Morgen.

Ordføreren for Forslagsstillerne (P. Munch): Jeg ser ikke, at den ærede sidste Taler har Ret i, at Sagen i og for sig bliver simplere, ved at man kun har en Afstemning om selve Spørgsmaalet tvungen Militærtjeneste. Thi givet er det jo, at hvis en saadan falder ud til Fordel for Afskaffelsen af den tvungne Militærtjeneste, vil man blive nødt til at omskabe vort Militærvæsen paa en Maade, der svarer til det, vi fra vor Side har foreslaet.

Det ærede Medlem Hr. Pürschel, Ordfører for det konservative Folkeparti, havde i Dag, kan jeg vist uden Overdrivelse sige, et Tilbagefald til den noget overlegne Stemning, han ved tidligere Lejligheder, ikke helt sjældent, har givet Udtryk overfor Tinget. Hans Bidrag til selve Diskussionen bestod imidlertid i at gengive et Par gamle Avisartikler, som jeg næsten tror han har gengivet nogle Tusinde Gange, og andre tilsvarende Udtalelser, saa der er neppe nogen Grund til i øvrigt at beskæftige sig med de af det ærede Medlem fremsatte Ord. Dog skal jeg sige, at det forekommer mig, at naar han vil have en Afstemning af principiel Betydning, faar han den klarere og bedre ved et Forslag af den Beskaffenhed, her er Tale om, end ved det Spørgsmaal, han vilde sætte til Afstemning, nemlig om Danmark vilde sætte sig i Rang med Panama, eller det Modspørgsmaal, man maaske kunde stille, om Danmark vil sætte sig i Rang med England eller Japan i militær Henseende.

Den højtærede Forsvarsminister tog en Sætning, som han under den foregaaende Sags Behandling sagde, og som virkelig lyder besynderlig, nemlig at han vil hindre, at man administrativt laver om paa Lovene. Man skulde jo tro, at den højtærede Forsvarsminister var fuldstændig paa det rene med, at det kan en Minister ikke gøre. Det kunde hans Forgænger ikke, og jeg tror heller ikke, han selv kan det. Nej, det Spørgsmaal, der i den Hen-